

Nr. 61

Tirsdag 25 mai 1943 kl. 19,30

3 Arg.

Utenrikskronikk av dr. Arne Ordning.

Oppfølgingen av Komintern har en aktuell politisk bakgrunn, men den er samtidig sluttstasjonen på en lang utvikling. Grunnlaget til organisasjonen ble lagt i 1919, etter initiativ av det sovjetrussiske kommunistparti ledet av Lenin og Trotzki. De var overbevist om at det nye styre i Sovjetsamveldet bare ville kunne reddes ved en revolusjon i de viktigste industrieland i Europa. Kampen for Sovjetsamveldet og for verdensrevolusjonen var derfor for dem ett og det samme, og til dette formål trengtes en internasjonal kamporganisasjon. I Mellomeuropa stod det borgerlige samfund til-synslatende overfor et sammenbrudd, og både i Frankrike og England var det sterkt tilslutning til radikale socialistiske partier. Det viste sig imidlertid at det ikke var forutsetninger for noen kommunistisk revolusjon utenfor Sovjetsamveldet. Weimarrepublikken røkket ikke ved grunnlaget for det borgerlige samfund. I de andre land sluttet flertallet av arbeiderne seg til de demokratisk-socialistiske partier. De vest-europeiske land gikk så langt som til å bekjempe revolusjonen i Sovjetsamveldet militært. Da den hvite armen ble slått av den røde oppga imidlertid de borgerlige regjeringer forsøket på å gjeninnføre det gamle styret i Russland.

Efter Lenins død utbrøt en bitter teoretisk strid innenfor det russiske kommunistparti. Trotzki holdt fast ved at sovjetstyrrets varige eksistens var avhengig av en internasjonal revolusjon, mens Stalin hevdet at socialismen lot seg gjennomførte i et enkelt land. Stalin seiret. Han gjennomførte en industrialisering og kollektivisering av jordbruket som krevde store ofre, men som skapte økonomiske og sociale grunnlag for samveldets styrke. Kominterns oppgave ble nu ikke lenger å arbeide for verdensrevolusjonen, men å beskytte Sovjetsamveldet mot angrep utenfra. I hele denne perioden hersket der i samveldet den dypto mistro til de vesteuropiske kapitalistiske land. Man var redd for at de vilde danne en koalisjon mot det. Det var derfor av interesse at det i disse land fantes revolusjonære partier som var villige til å gå hensynsløst inn for Sovjetstatens interesser. De kommunistiske partier fikk særlig tilslutning blandt unge arbeidere som var misfornøiet med de socialdemokratisk partiers moderate politikk og begeistret over det veldige oppbygningsarbeide i Sovjetsamveldet. Men de kommunistiske partier fikk ikke avgjørende innflytelse, ikke engang innenfor arbeiderbevegelsen.

Det var det sovjetrussiske kommunistiske parti som hadde ledelsen innen Komintern og denne blev blandet inn i indre russiske forhold. Ledelsen blev stadig strammere. Men de forskjellige kursendringer som blev resultatet av denne forbindelsen og som var fødselset av eksplosjoner og fordømmelser svekket tilliten til det kommunistiske parti i land med sterke demokratiske tradisjoner. Eksistensen av Komintern førte etterhvert til strid innenfor arbeiderbevegelsen. På den annen side utnyttet fascistiske og nazistiske kretser Kominterns virksomhet til å forgifte forholdet mellom Sovjetsamveldet og de borgerlige demokratiske kretser som kunde være villige til å samarbeide mot truslen fra eksomaktene. Da Sovjetsamveldet ble overfalt var Komintern forflyttet til en by i Sibir og ble praktisk talt ikke benyttet. Det at Tyskland overfalt samveldet gjorde Vesteuropa til dets allierte og skapte interessefellesskap mellom disse land og Sovjet tvers gjennom alle motsetninger. Disse motsetningene hadde vært så store at forhandlingene sommeren 1939 ikke førte fram. I allierte kretser troddo man det mulig at Stalin ville gå sammen med Nazi-Tyskland, og i Russland hadde man mistanke om at vestmaktene kunde tenkes å ville støtte et tusk angrep på Sovjetsamveldet. Siden er man nådd fram til en gjensidig tillit. Begge parter er klar over at det er deres felles livsinteresse å slå Hitler-Tyskland. Det avgjørende vendepunkt var Churchills tale 22 juni 1941, hvor han helt og fullt gikk inn for forbund med Sovjetsamveldet. Siden er det gode forhold blitt ytterligere utviklet ved Churchills og andre fremtredende statsmenns besøk i Moskva og Molotovs besøk i London, og ikke minst ved de britiske og amerikanske leveranser til Sovjetsamveldet.

Men avgjørende er de rent militære kjennsgjerninger. I samveldet hersket der for en tid siden en viss utålmodighet når det gjaldt opprettelsen av den annen front, men felttoget i Tunis og bombingen av Tyskland har overbevist Russland om at vestmaktene mener det alvorlig. Dette tillitsforhold trer klart fram i Stalins 1. mai-budskap. Russernes høitemodige kamp mot Tyskland har skapt en helt ny innstilling til samveldet i Amerika og Storbritannia. Ennu er der visse politiske og psykologiske vanskeligheter som må overvinnes, særlig i Amerika. I mange amerikanske kretser, særlig blandt katolikkene, er man ennu redd for det såkalte røde spøkelse, og denne stemning blir utnyttet av de tidligere isolasjonister. For å rydde disse meninger til side er det at Sovjet har ophevret Komintern.

Krigon har skapt et klart skille mellom Hitler-Tyskland og dets vasaller på den ene siden og alle frihetskjende nasjoner på den andre. Derfor er kampen mot Hitler nu det eneste som teller. De kommunistiske partier er blitt løst fra sine forpliktelsjer mot Komintern og oppfordret til å sette alt inn før å vinne krigens. Opplosningen har vakt sterk oppsikt og hatt stor innflytelse i USA. I amerikansk presse blir det slrevet at opplosningen av Komintern er den største politiske seier som er vunnet av de allierte under krigen, og den karakteriseres som et mesterstykket av politisk strategi fra Stalins side. Opplosningen har skapt stor forvirring i nazistenes propaganda. President Roosevelt har sendt en særlig ambassadør, Davies, til Moskva, og samarbeidet mellom de allierte nasjoner blir stadig mer intimit. Hele denne utvikling viser at den store koalisjon mot Hitler er fast sammenstørt, og det lover godt for fremtiden. Et godt samarbeide mellom vestmaktene og Sovjet-samveldet er ikke bare en betingelse for seier over eksomaktene. Det er også den første betingelse for en varig fred.

Nyhetene.

Flyangrep. Allierte bombefly angrep igår havna og flyplasser på Sardinia. I La Madalena og i Terranova spnådde de bombetreff på skip, lagerhus og ammunisjonsdepoter. De gjorde stor skade på flyplassen ved Alghero. Ferjeforbindelsen mellom Sicilia og det italienske fastland er også blitt angrepet, og øya Pantelleria er igjen blitt hjemskjært. En tankbåt ved Sicilia ble truffet og satt i brand. Britiske bombefly angrep Messina natt til igår. Branden brøt ut i bygningene rundt oljelagren. Skip i Egeerhavet og utenfor vestkysten av Hellas ble angrepet av fly. Alle allierte fly kom tilbake i god behold fra disse operasjoner. Tysk krigsbyting melder at Gagliari på Sardinia er blitt evakuert. - Industristrøkene i Dortmund i Tyskland brandt fremdeles igår etter det britiske flyangrep natten før, som er det kraftigste angrep mot en enkelt by hittil i hele krigen. Flyverne sier at under selve angrepet var hele målonrådet et eneste sammenhengende flammehav. På 1 timo ble det kastet over to tonn med bomber. Brandene raste så meget voldsomme som bvens viktigste vanntilførsel var sterkt redusert på grunn av sprengningene av Mohnedammen. Øversvømmelsen etter denne hadde ennu ikke lagt sig. En sammenligning med Luftwaffes angrep på London høsten 1940 vil gi en forestilling av hvor voldsomt bombardementet av Dortmund var. Over Dortmund ble det på 1 timo kastet 2000 tonn bomber over et område på 4 kv.km. Under den kraftige bombingen av London ble det i løpet av tre måneder kastet ned 8 000 tonn bomber over et areal på 1300 kv.km. Siden krigon begynte er nu 100 000 tonn bomber kastet ned over Tyskland. Chefen for den britiske bombekommando, Harries, uttaler at de neste 100 000 tonn vil bestå av enda større og farligere bomber som vil bli frakket over på meget kortere tid. Et britisk kommunike fastslår at det kraftige luftforsvar i Ruhr er fullständig lemmot. På slutten av angrepet var luftvernilden nølende og usikker, og til slutt strofet bare noen skykler over himlen. Tepot av 38 fly etter angrepet på Dortmund må betraktes som rimelig, fremheves det i London. - Britiske fly angrep igår en konvoi utenfor Nederland. Man tror at et av skipene sank. I natt angrep 7 britiske marinestyrker åtte tyske e-båter i Kanalch. Man tror at tre ble senket og resten alvorlig skadet. Tre tyske fly ble slutt ned uten for Englands sydkyst idag. **Tunis.** I en melding fra Algier forteller BBCs korrespondent om en del av de forsyninger som tyskerne og italienerne lot bli igjen i Tunis. Han sier at han så flere etterlatte kjøretøyer enn han kunde teller, t uhyre lager av flydeler og kompletto motorer i fullstand pakket ned i kasser. Det var lagre av radioer og elektrisk utstyr telefon- og signalapparater samt svære mengder av proviant. Endelig fantes et depot av ammunisjon som inneholdt kuler og krutt nok til å føre et helt felttag. Russland. Det blir meldt om et voldsomt slag der tanks deltar vest for Moskva i nærheten av Voliki Luki. Et tysk angrep sydvest for Moskva er slått tilbake. Sidon 1 mai har russerne tatt en god våpenutstyr i Donecsonrådet. På Kubanfronten fortsetter russerne bombingen nordøst for Novorossisk. Russiske fly senket igår ti skip i Svartehavet. 13 tyske fly ble ødelagt over Bataisk i nærheten av Rostov og ti over Fiskerhalvøya i Nordishavet. Amerikas leveranser til Russland. President Roosevelt opplyste idag at Russland får mer våpen enn noe annet land. Den russiske presse offentliggjør idag den siste rapport om låne- og leie-loven i sin helhet. Russland har førsterett til tanks og lastebiler, og 45 % av nybygde amerikanske fly er i årets første fem måneder sluppet til Russland. Amerikanske og russiske ingeniører arbeider sammen for å øke transportsmulighetene i Den persiske bukt i påvente av den økende flom av forsyninger over denne ruten.

Den tidligere polske ambassadør i Moskva uttaler at Polen og Russland fremdeles står i samme leir i kampen for den samme sak, fullstendig seier over Tyskland. Samarbeide og forståelse vil overvinne alle vanskeligheter, sa han.